

Ministerul Educației al Republicii Moldova
IP Centrul de Excelență în Economie și Finanțe

Curriculumul modular

S.08.O.030 Riscuri în afaceri economice

Specialitatea: **41310 – Planificarea și administrarea afacerilor**

Calificarea: **Tehnician planificare**

Chișinău 2017

Curriculumul a fost elaborat în cadrul Proiectului *EuropeAid/133700/C/SER/MD/12*
"Asistență tehnică pentru domeniul învățământ și formare profesională
în Republica Moldova",
implementat cu suportul financiar al Uniunii Europene

Autori:

1. **Botezatu Angela**, grad didactic I, doctor în științe economice, IP Centrul de Excelență în Economie și Finanțe

Aprobat de:

Consiliul metodic-științific al Centrului de Excelență în Economie și Finanțe

Director _____

Gabriel Palade

"12" iunie 2017

Recenzenți:

1. Zimagro-Plus SRL, r-nul Criuleni, satul Bălțata, Contabil șef
2. Valalim SRL, str. M. Costin 26/6, Chișinău, Director

Daranuța Natalia

Jereghe Valeriu

Adresa Curriculumului în Internet:

Portalul național al învățământului profesional tehnic
<http://www.ipt.md/ro/produse-educationale>.

Cuprins

I. Preliminarii	4
II. Motivația, utilitatea modulului pentru dezvoltarea profesională.....	5
III. Competențele profesionale specifice modulului	6
IV. Administrarea modulului	6
V. Unitățile de învățare	7
VI. Repartizarea orientativă a orelor pe unități de învățare	9
VII. Studiu individual ghidat de profesor	9
VIII. Lucrările practice recomandate	9
IX. Sugestii metodologice	10
X. Sugestii de evaluare a competențelor profesionale	10
XI. Resursele necesare pentru desfășurarea procesului de studii	12
XII. Resursele didactice recomandate elevilor	12

I. Preliminarii

Modulul **”Riscuri în afaceri economice”** este una din unitățile de curs pentru elevii specialității **”Planificarea și administrarea afacerilor”**, învățământ cu frecvență.

Modulul se studiază conform planului de învățământ pentru specialitatea **”Planificarea și administrarea afacerilor”** în decurs de 90 ore, dintre care 30 - contact direct și 60 ore studiu individual ghidat de către profesor, echivalente cu 3 credit.

Acest modul face parte din categoria componentei de specialitate obligatorii, sub codul S.08.O.030.

În cadrul orelor de contact direct și a studiilor individuale ghidate elevii își vor forma competențe în gestiunea riscurilor întreprinderii. Vor fi analizate studii de caz din cadrul întreprinderilor.

Statutul curriculumului. Curriculumul la unitatea de curs **”Riscuri în afaceri economice”** este un document normativ și obligatoriu pentru realizarea procesului de pregătire a elevilor în învățământul profesional tehnic postsecundar, care vor activa în cadrul diverselor entități economice în conformitate cu sarcinile de lucru sau vor deschide și gestiona propriile afaceri.

Funcțiile de bază ale curriculumului:

- funcția didactică de desfășurare a procesului educațional din perspectiva unei pedagogii axate pe acte normative ale procesului de predare-învățare-evaluare și certificare în contextul unei pedagogii axate pe competențe;
- reper pentru proiectarea pe competențe;
- componentă de bază pentru elaborarea strategiei de evaluare și certificare;
- orientare a procesului educațional spre formare de competențe la elevi;
- componentă fundamentală pentru elaborarea manualelor tipărite, manualelor electronice, ghidurilor metodologice, testelor de evaluare.

Beneficiarii curriculumului. Curriculumul este destinat:

- profesorilor din instituțiile de învățământ profesional tehnic postsecundar;
- autorilor de manuale și ghiduri metodologice;
- elevilor care își fac studiile la specialitățile din domeniul economiei, administrării afacerilor, dar și alte domenii de activitate;
- membrilor comisiilor pentru examenele de calificare;
- membrilor comisiilor de identificare, evaluare și recunoaștere a rezultatelor învățării, dobândite în contexte non-formale și informale.

Scopul curriculumului este de a transmite elevilor noțiunile fundamentale privind evaluarea riscurilor afacerilor economice și de a le forma deprinderi practice de analiză, estimare și gestionare a riscurilor unei entități economice.

Studierea acestui modul se bazează pe cunoștințele elevilor acumulate în cadrul unităților de curs ce în mod obligatoriu trebuie certificate până la demararea procesului de instruire la unitatea de curs în cauză:

- F.02.O.010 Bazele antreprenoriatului,
- U.03.O.006 Statistica,
- F.03.O.012 Teoria economică I (Microeconomia),
- F.04.O.013 Teoria economică II (Macroeconomia),
- S.04.O.018 Bazele managementului,
- S.07.O.025 Gestiunea financiară a întreprinderii

și, la rândul lui, servește ca bază pentru alte module de specialitate.

Curriculumul cuprinde cinci unități de conținut: introducere în teoria riscurilor; metodologia evaluării riscurilor antreprenoriale; metode de minimizare a riscurilor; managementul riscurilor în afaceri; riscul în antreprenoriatul de producție.

II. Motivația, utilitatea modului pentru dezvoltarea profesională

Modulul **”Riscuri în afaceri economice”** permite formarea abilităților practice de gestionare a riscurilor în afaceri.

Riscul este un element indispensabil al activității economice. Competitivitatea unei întreprinderi pe piață depinde nu în ultimul rând de competența managerilor de a gestiona riscurile.

Riscul și incertitudinea ca factori de influență asupra performanței afacerilor constituie pentru economiști unul din domeniile fascinante de exploatare.

Formarea competenței antreprenoriale la elevi reclamă studierea riscurilor și evaluarea acestora.

Caracteristicile accidentale ale evenimentelor, probabilitatea aparițiilor pierderilor, probabilitatea de a avea un profit suplimentar sunt elemente indispensabile ale riscului, pe care viitorii economiști trebuie să le cunoască.

Scopul studierii acestui modul prevede dezvoltarea competențelor în domeniul managementului riscurilor ce pot apărea în activitatea de antreprenoriat, rezolvarea problemelor de gestiune a riscului în scopul minimizării influenței multiplilor factori asupra nivelului riscurilor antreprenoriale.

Studierea acestei unități de curs va contribui la formarea și dezvoltarea de competențe profesionale ce corespund nivelului patru de calificare:

- cunoștințe factice, principii, procese și concepte generale din domeniul evaluării și gestionării riscurilor;
- elaborează proiecte în raport cu nevoile organizaționale și oportunitățile de finanțare;
- identifică cea mai optimă strategie de management al riscurilor;
- analizează și sintetizează informații privind procese și studii de caz în vederea luării deciziei optime.

Competențele formate și dezvoltate în cadrul acestei unități de curs vor fi necesare pentru studierea următorului modul:

- S.08.O.035 Practica ce anticipează probele de absolvire.

III. Competențele profesionale specifice modului

Competențele profesionale ale viitorului absolvent evidențiază capacitatea de a integra cunoștințele teoretice cu deprinderile practice în realizarea activității profesionale și a obține performanțe descrise în calificarea profesională. Astfel, modulul **"Riscuri în afaceri economice"** formează următoarele competențe profesionale specifice:

CS1. Cunoașterea, înțelegerea conceptelor, teoriilor și principiilor de bază ale teoriei riscurilor.

CS2. Analiza și evaluarea riscurilor economice din cadrul întreprinderii.

CS3. Elaborarea strategiilor de minimizare a riscurilor.

CS4. Determinarea și aplicarea metodelor de gestiune a riscurilor economice.

CS5. Evaluarea riscurilor din antreprenoriatul de producție prin aplicarea indicatorilor statistico-matematici.

IV. Administrarea modului

Semestrul	Numărul de ore				Modalitatea de evaluare	Numărul de credite
	Total	Contact direct		Studiu individual		
		Prelegeri	Practică/ Seminar			
VIII	90	15	15	60	Examen	3

V. Unitățile de învățare

Unități de competență	Unități de conținut	Abilități
1. Introducere în teoria riscurilor		
<i>UC1. Cunoașterea, înțelegerea conceptelor, teoriilor și principiilor de bază ale teoriei riscurilor.</i>	1.1. Noțiune de risc. Risc și incertitudine. 1.2. Cauzele apariției riscului antreprenorial. 1.3. Tipologia riscurilor antreprenoriale.	A1. Diferențierea conceptelor de risc și incertitudine. A2. Identificarea cauzelor apariției riscurilor în activitatea de antreprenariat. A3. Explicarea tipurilor riscurilor antreprenoriale.
2. Metodologia evaluării riscurilor antreprenoriale		
<i>UC2. Analiza și evaluarea riscurilor economice din cadrul întreprinderii.</i>	2.1. Principiile de analiză a riscurilor. 2.2. Tipuri de pierderi. 2.3. Evaluarea riscurilor.	A4. Determinarea principiilor de analiză a riscurilor. A5. Identificarea tipurilor de pierderi survenite în urma apariției riscurilor economice. A6. Aplicarea indicatorilor de evaluare a riscurilor.
3. Metode de minimizare a riscurilor		
<i>UC3. Elaborarea strategiilor de minimizare a riscurilor.</i>	3.1. Diversificarea – metodă de reducere a riscurilor. 3.2. Transferarea și cedarea riscurilor: asigurarea, reasigurarea, coasigurarea.	A7. Diversificarea riscurilor antreprenoriale ale întreprinderii. A8. Conceperea unor strategii de minimizare a riscurilor.

Unități de competență	Unități de conținut	Abilități
4. Managementul riscurilor în afaceri		
<i>UC4. Determinarea și aplicarea metodelor de gestiune a riscurilor economice.</i>	4.1. Caracteristicile procesului de management al riscurilor. 4.2. Elementele procesului de management al riscurilor. 4.3. Căi de reducere a riscurilor interne ale întreprinderii.	A9. Descrierea procesului de management al riscurilor. A10. Proiectarea unui plan de gestiune a riscurilor. A11. Adaptarea căilor de reducere a riscurilor interne ale întreprinderii la o afacere concretă.
5. Riscurile în antreprenoriatul de producție		
<i>UC5. Evaluarea riscurilor din antreprenoriatul de producție prin aplicarea indicatorilor statistico-matematici.</i>	5.1. Riscuri legate de nesolicitarea producției fabricate. 5.2. Riscuri legate de înăsprirea concurenței.	A12. Identificarea căilor și modalităților de promovare a producției fabricate. A13. Evaluarea riscurilor legate de concurență. A14. Propunerea soluțiilor de reducere a riscurilor concurențiale.

VI. Repartizarea orientativă a orelor pe unități de învățare

Nr. crt.	Unități de învățare	Numărul de ore			
		Total	Contact direct		Studiu individual
			Prelegeri	Practică/ Seminar, Laborator	
1.	Introducere în teoria riscurilor.	12	2	2	8
2.	Metodologia evaluării riscurilor antreprenoriale.	24	4	4	16
3.	Metode de minimizare a riscurilor.	12	2	2	8
4.	Managementul riscurilor în afaceri.	24	4	4	16
5.	Riscuri în antreprenoriatul de producție.	18	3	3	12
	Total	90	15	15	60

VII. Studiu individual ghidat de profesor

Materii pentru studiul individual	Produse de elaborat	Modalități de evaluare	Termeni de realizare
1. Introducere în teoria riscurilor			
1.1. Tipologia riscurilor antreprenoriale	Studiu de caz	Prezentarea studiului	Săptămâna 2
2. Metodologia evaluării riscurilor antreprenoriale			
2.1. Situația financiară a întreprinderii	Rezolvarea problemelor de evaluare a riscurilor	Prezentare în formă scrisă	Săptămâna 6
3. Metode de minimizare a riscurilor			
3.1. Transferarea riscurilor	Studiu de caz	Prezentarea studiului	Săptămâna 8
4. Managementul riscurilor în afaceri			
4.1. Procesul de management al riscurilor	Proiect de management al riscurilor	Prezentare PPT	Săptămâna 12
5. Riscurile în antreprenoriatul de producție			
4.1. Metode de gestiune a riscurilor de producție	Referat	Prezentare în formă scrisă	Săptămâna 15

VIII. Lucrările practice recomandate

Lucrările practice vor fi efectuate în cadrul orelor de contact direct și vor viza:

1. Rezolvarea problemelor ce țin de evaluarea riscurilor.
2. Elaborarea unui plan de gestiune a riscurilor.

IX. Sugestii metodologice

Demersul educațional axat pe competențe reprezintă opțiunea cea mai răspândită în domeniul teoriilor și practicilor curriculare. Acest model este unul procesual, permițând dezvoltarea treptată și ghidează elevul spre achiziția integrată a unor cunoștințe, abilități/deprinderi și atitudini purtătoare de valori educaționale relevante. În plus, un demers educațional axat pe competențe încurajează oferirea unor experiențe de învățare cât mai apropiate de situațiile autentice, reale de viață, devenind miezul strategiilor actuale de formare și dezvoltare prin învățare.

Formarea și dezvoltarea competențelor profesionale ale elevilor poate fi realizată prin organizarea eficientă a procesului instructiv-educativ. Aceasta vizează în primul rând selectarea adecvată a metodologiei de instruire și formare.

Setul de metode și tehnologii didactice aplicate de profesor în predarea modulului se vor axa pe particularitățile acestuia, pe aspectele motivaționale ale elevului, pe accesibilitatea însușirii cunoștințelor și a formării de atitudini.

În procesul didactic profesorul va utiliza mai multe metode și strategii didactice:

- Analiza;
- Sinteză;
- Explicația;
- Studiul de caz;
- Diagrama Venn;
- Brainstormingul;
- Lucrul individual;
- Studiul individual al elevului și studiul individual ghidat de profesor.

Cadrul didactic va stabili coerența dintre competențele specifice unității de curs, activitățile și resursele de învățare, mijloacele și tehnicile de învățare.

X. Sugestii de evaluare a competențelor profesionale

Evaluarea este o componentă a procesului instructiv-educativ. Rezultatele învățării nu pot fi cunoscute, dar mai ales interpretate, apreciate și explicate, decât în strânsă legătură cu evaluarea activității care le-a produs.

Prin evaluare se determină măsura în care au fost formate competențele specifice modulului „Riscuri în afaceri economice”. Aceasta se va desfășura atât în cadrul orelor de contact direct, cât și în cadrul orelor de studiu individual. Diversitatea metodelor și strategiilor de evaluare ne permite să elaborăm diverse mixuri de evaluare a cunoștințelor, abilităților, atitudinilor elevilor.

Evaluarea curentă/formativă se va realiza prin diverse modalități: *gradul de implicare a elevilor în dezbaterile colective, analiza rezultatelor activității elevului, discuția/conversația, prezentarea sarcinilor individuale de activitate*. Prin evaluarea curentă/formativă, cadrele

didactice informează elevul despre nivelul de performanță; îl motivează să se implice în dobândirea competențelor profesionale.

Evaluările tematice vor fi realizate sub formă de teste de evaluare elaborate de către profesor în conformitate cu rigorile metodologice.

În cadrul evaluării curente profesorul se va axa pe utilizarea următoarelor modalități de evaluare: prezentarea sarcinilor date pentru acasă și în clasă, analiza studiilor de caz, problematizarea, testele etc. În cadrul studiilor individuale elevii vor fi evaluați elaborând referate, rezolvând probleme, analizând studiile de caz.

Produsele recomandate pentru evaluarea nivelului de dezvoltare a competențelor elevilor sunt prezentate în tabelul de mai jos:

Nr. Crt	Produse pentru măsurarea competenței	Criterii de evaluare a produselor
1.	Teste de evaluare cu itemi	• Corectitudinea interpretării itemului propus spre rezolvare. • Corespunderea rezolvării propuse de condițiile indicate în item. • Corectitudinea metodei utilizate de rezolvare. • Corectitudinea selectării răspunsului (pentru itemi cu alegere duală). • Integritatea și corectitudinea setului de selecții (pentru itemi cu alegere multiplă). • Stabilirea corectă a perechilor corelate (pentru itemii tip asociere). • Corespunderea răspunsului setului prestabilit de valori. • Corespunderea răspunsului cerințelor din enunțul itemului (în cazul itemilor cu răspuns deschis).
2.	Studiu de caz	• Corectitudinea interpretării studiului de caz propus. • Calitatea soluțiilor, ipotezelor propuse, argumentarea acestora; • Corespunderea soluțiilor, ipotezelor propuse pentru rezolvarea adecvată a cazului analizat. • Corectitudinea lingvistică a formulărilor. • Utilizarea adecvată a terminologiei în cauză. • Aprecierea critică, judecată personală a elevului. • Respectarea cerințelor de tehnoredactare.
3.	Referat	• Corespunderea referatului temei. • Profunzimea și completitudinea dezvoltării temei. • Adecvarea la conținutul surselor primare. • Coerența și logica expunerii. • Utilizarea dovezilor din sursele consultate. • Gradul de originalitate și de noutate. • Nivelul de erudiție. • Modul de structurare a referatului. • Analiza în detaliu a fiecărei surse de documentare. • Respectarea cerințelor de tehnoredactare.
4.	Probleme rezolvate	• Aplicarea corectă a formulelor de calcul. • Efectuarea corectă a operațiilor matematice. • Consemnarea răspunsului la finele problemei.

		• Formularea concluziilor.
5.	Proiect	• Proiectul este realizabil (fezabil) într-un termen rezonabil (există un plan clar și consecvent). • Resursele antrenate corespund scopului și sunt accesibile. • Analiza mediului de afaceri (SWOT, PESTLE). • Riscurile sunt evaluate pe măsură. • Respectarea cerințelor de tehnoredactare.
6.	Expunere orală	• Expunerea tematică a conținuturilor. • Utilizarea de formulări proprii, fără a distorsiona mesajul informației supuse rezumării. • Expunerea orală este concisă și structurată logic. • Folosirea unui limbaj bogat, adecvat tematicii în cauză.

Forma finală de evaluare a unității de curs este examenul. Pentru a fi admis la examen elevul trebuie să susțină evaluările curente, să însușească materialul teoretic și să îndeplinească sarcinile propuse pentru studiul individual. Nota finală va fi formată: 60% - media notelor curente și 40% - nota de la examen.

XI. Resursele necesare pentru desfășurarea procesului de studii

Resursele necesare pentru desfășurarea procesului de studii vor constitui:

1. Sală de curs echipată cu proiector multimedia.
2. Notebook cu Office instalat pentru PPT și conectare la internet sau Wi-Fi.
3. Mobilier adecvat particularităților de vârstă a elevilor.
4. Materiale didactice: acte normative în vigoare, fișe cu sarcini, hârtie poster A1, cretă colorată, fișe cu lipici, PPT, tablă.

XII. Resursele didactice recomandate elevilor

Nr. crt.	Denumirea resursei	Locul în care poate fi consultată/ accesată/ procurată resursa	Numărul de exemplare disponibile
1.	BOTEZATU A. <i>Managementul riscurilor</i> . Note de curs. Chișinău: CFBC, 2008	Online: www.cfbc.md Biblioteca CEEF	Nelimitat 5
2.	COTELNIC A. <i>Managementul activității de producere</i> . Chișinău: ASEM, 2003	Biblioteca CEEF	1
3.	COȘEA M., NASTOVICI L. <i>Evaluarea riscurilor</i> . București: Editura Economică, 2000	Biblioteca CEEF	1

4.	IOSOF S., GAVRI T. <i>Gestiunea riscurilor</i> . București: Editura Universitară, 2013	Biblioteca CEEF	1
5.	STIHI L. <i>Managementul riscurilor în afaceri</i> . Chișinău: ASEM, 2010	Biblioteca CEEF	5
6.	SLOBODEANU N. <i>Analiza și evaluarea riscurilor economice și financiare ale întreprinderii</i> . Chișinău, 2008	Biblioteca CEEF	1
7.	TOMOZEI, V. <i>Riscuri și instrumente financiare de acoperire</i> . Chișinău, 2002	Biblioteca CEEF	1
8.	БАЛАБАНОВ, И. Т. <i>Риск менеджмент</i> . Москва: Финансы и статистика, 1996	Biblioteca CEEF	1